

Active labour market policy and its impact on selected business sectors

Zuzana Vincúrová

Abstract

The subject of the article is the analysis of statistical indicators on active labour market policy in the Slovak Republic and the development of macroeconomic indicators, with an emphasis on unemployment. In the Slovak republic is considered a high rate of long-term unemployed. Unemployment in an economy represents the insufficient use of production capacities. The first part of the paper is devoted to active labour market policy and its instruments in Slovak Republic. We describe the use of instruments of active labour market policies, which are used in the Slovak Republic and compare their size with V4 countries. The second part focuses on the analysis of spending active labour market policy. The emphasis is on the analysis of expenditure that has been given to job creation in the Slovak Republic. The second part aims to support selected economic sectors and analyze the application of instruments of active labour market policy. The main aim of the article is analysis of the selected instrument of active labour market policy of promoting employment in selected sectors. The labour market will be analyzed in the automotive sector and the agricultural sector in the Slovak Republic with a focus on active labour market policies. Both sectors are important to the Slovak economy status. Correlation analysis used to assess the interdependence between support for job creation and unemployment in both sectors.

Key words: active labour market policy, instrument of active labour market policy, macroeconomic indicators

JEL Code: E20, J43, L78,

Úvod

Jednou z hlavných ukazovateľov v ekonomike je nezamestnanosť, ktorá pomáha dosahovať rast ekonomiky. Slovenská republika patrí medzi krajiny, ktoré zápasia najmä s vysokou mierou dlhodobej nezamestnanosti. Tento jav výrazne prispieva k nepriaznivému vývoju verejných financií, ale odzrkadľuje aj možné nedostatočné využitie výrobných kapacít v ekonomike. Miera nezamestnanosti je viac fenoménom ľudí s nízkou úrovňou kvalifikácie a menej fenoménom tých s vyššou úrovňou kvalifikácie. Vysoká miera nezamestnanosti bol

zaznamenaný najmä v roku 1991 a na začiatku roka 1999.¹Najväčším problémom je dlhodobá nezamestnanosť trvajúca 12 alebo aj viac mesiacov.²Investície do ľudského kapitálu v širšom zmysle slova a vzdelanie v užšom zmysle slova prinášajú vyššie osobné a spoločenské výnosy. To iste platí, pokiaľ ide o makroekonomický význam investícií do ľudského kapitálu v krajinách s vysokou mierou investícií, kde je tak HDP na obyvateľa, ako aj úroveň produktivity práce vyššia. Na druhej strane, osoby s vyššou úrovňou vzdelania majú vyššiu ekonomickú aktivitu a vyššiu mieru zamestnanosti v porovnaní s tými, ktorí majú nízku úroveň vzdelania.³

V príspevku sa zameriame na aktívnu politiku trhu práce a jej vplyv na vybrané podnikateľské sektory. Hlavným cieľom je porovnať nástroj aktívnej politiky trhu práce, ktorým je podpora vytvárania pracovných miest v sektore poľnohospodárstva a automobilového priemyslu a ich vplyv na nezamestnanosť v danom sektore. Výsledná analýza by mala preukázať efektívnosť uvedeného opatrenia v sektore poľnohospodárstva a automobilového priemyslu. Sektor poľnohospodárstva a automobilový priemysel má v Slovenskej republike dôležité postavenie. Automobilový priemysel je v súčasnom období pre Slovenskú republiku kľúčový. Je hlavným ťahúňom ekonomického rastu, ktorý zabezpečuje ekonomický rast a pomáha zvyšovať zamestnanosť. Na druhej strane je automobilový priemysel aj podporovaný zo strany štátu. Druhým sektorom, ktorý sme vybrali je poľnohospodárstvo. Poľnohospodárstvo patrilo v minulosti k významným sektorom ekonomiky Slovenskej republiky, avšak zaznamenalo v predchádzajúcich rokoch pokles. Snahou štátu je podpora poľnohospodárstva a zvýšenie jeho podielu na HDP aspoň na úroveň priemeru krajín V4.

Na zistenie vplyvu aktívnej politiky trhu práce na sektor poľnohospodárstva a automobilový priemysel použijeme štatistické metódy merania vzájomnej lineárnej závislosti premenných, a to korelačná a kovariančnú analýzu. Pomocou uvedených metód budeme zisťovať či existuje vzájomná závislosť medzi hodnotami aktívnej politiky trhu práce a

---

¹Rievajova, E. Nezamestnanosť v Slovenskej republike a faktory ovplyvňujúce jej vývoj. Ekonomický časopis. Volume 49, Issue 2, 2001, Pages 358-370

²Rievajova, E. Nezamestnanosť v Slovenskej republike - jej vývoj a špecifika. Ekonomický časopis. Volume 44, Issue 11, 1996, Pages 879-895

³Rievajová, E. - Schultzová, A. Trh práce a stratégia zamestnanosti v Európskom priestore. Ekonomický časopis, Volume 53, Issue 7, 2005, Pages 710-724

vplyvu na nezamestnanosť, aký je charakter uvedenej závislosti a aká je miera uvedenej závislosti. Mieru vzájomnej závislosti medzi aktívnou politikou trhu práce a nezamestnanosťou budeme merať prostredníctvom kovariančnej analýzy. Pri výpočte budeme využívať kovariančnú maticu, ktorá charakterizuje mieru vzájomnej závislosti medzi ukazovateľmi.

1. Politika trhu práce

Štát vytvára prostredie pre podnikateľské subjekty na to aby vytvárali pracovné miesta formou systémov podpory. Vedenie je základnou funkciou manažmentu. To môže byť definované ako systém na ovplyvňovanie ľudí, aby ich činnosť prispievala k dosiahnutiu cieľov organizácie.⁴Zároveň štát prostredníctvom politiky trhu práce vytvára systém podpory a pomoci občanom pri ich začleňovaní sa na pracovné miesta. Je to súbor foriem, činností, opatrení a nástrojov, ktoré sa majú uplatňovať v službách zamestnanosti pri práci s evidovaným nezamestnaným. Politiku trhu práce⁵ môžeme rozčleniť na aktívnu a pasívnu politiku trhu práce. Staršou formou politiky trhu práce je pasívna politika trhu práce.Zameriava sa na poskytovanie dávky v nezamestnanosti, ktoré poskytuje prostredníctvom štátnom stanovenej inštitúcie, ktorou je Sociálna poisťovňa. Aktívna politika trhu práce je mladšou formou politiky trhu práce. Jej význam nastal až v sedemdesiatych rokoch dvadsiateho storočia, kedy prestali stačiť opatrenia pasívnej politiky, ktoré demotivovali ľudí k práci a rapídne rástli výdavky na vyplácanie dávok, preto sa ťažisko politiky začalo presúvať k jej aktívnym zložkám. Významnú úlohu v aktívnej politike trhu práce zohrávajú nástroje, ktoré sú zamerané na podporu vytvárania nových pracovných príležitostí. Medzi hlavné nástroje zaraďujeme poskytovanie príspevkov určitým skupinám nezamestnaných, či už na samozamestnanie alebo vytvorenie pracovnej príležitosti u zamestnávateľa, pričom sú splnené podmienky pre poskytnutie niektorého z príspevkov⁶. Aktívna politika trhu práce má za cieľ pomôcť tým, ktorým hrozí nezamestnanosť a pomôcť nezamestnaným, aby sa zamestnali skôr, než sa stanú dlhodobo

---

⁴ Mura, L. - Horvath, P. Some Aspects of Human Resource Management. In: SGEM 2015, BOOK 1: PSYCHOLOGY AND PSYCHIATRY, SOCIOLOGY AND HEALTHCARE, EDUCATION CONFERENCE PROCEEDINGS, VOL. I Book Series: International Multidisciplinary Scientific Conferences on Social Sciences and Arts, pp. 863-870, 2015, ISBN:978-619-7105-44-5 ISSN: 2367-5659

⁵ Klimko, R., Rievajová, E.: Politika trhu práce v období hospodárskej krízy. Nová ekonomika č. 3/2013. ISSN 1336-1732

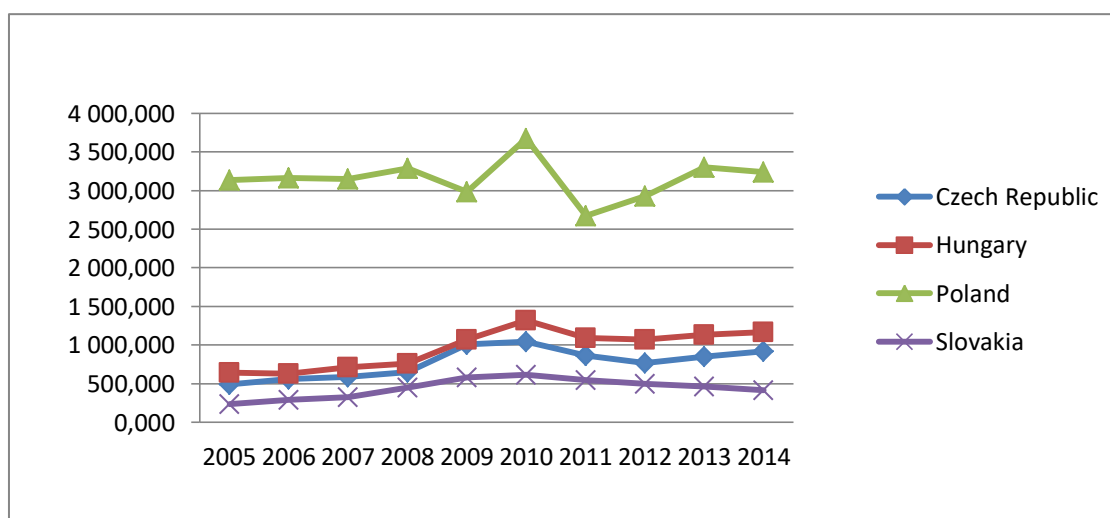
⁶ BAROŠOVÁ, M. & DANIELA, K. et. al. 2012. Uplatňovanie aktívnych opatrení na trhu práce s aplikačnou praxou Európskej únie. Bratislava: Inštitút pre výskum práce a rodiny

nezamestnanými. Základné služby aktívnej politiky trhu práce, ktoré pre občanov upravuje zákon o službách zamestnanosti, sú:

- sprostredkovanie vhodného zamestnania,
- odborné poradenské služby,
- vzdelávanie a príprava pre trh práce,
- podpora vytvárania pracovných miest.⁷

V nasledujúcom grafe vidieť postavenie Slovenskej republiky v porovnaní s ostatnými krajinami Višegrádskej štvorky (ďalej len "V4")

Fig. 1: Výdavky na politiku trhu práce v krajinách V4

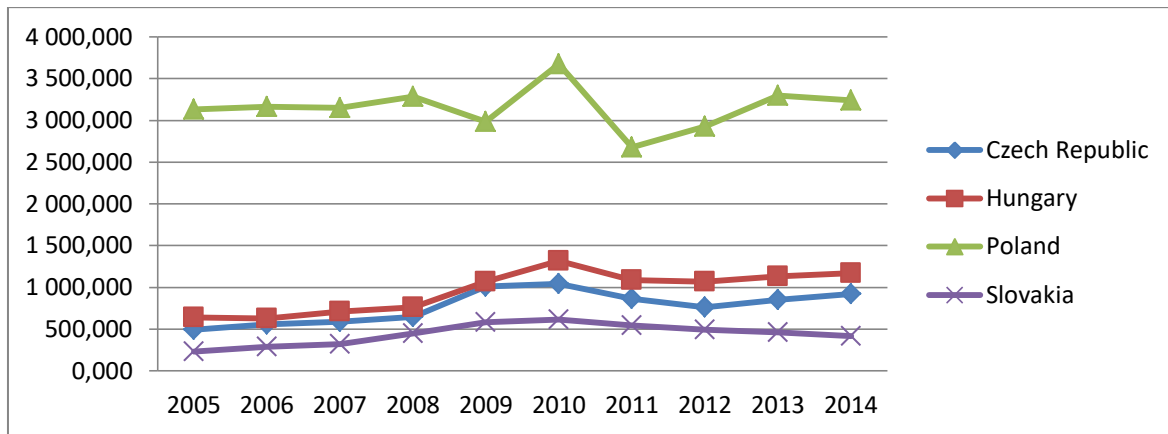
Zdroj: Vlastné spracovanie, údaje z Eurostatu 2016

Podľa údajov v grafe č. 1 Poľská republika poskytuje na politiku trhu práce najviac výdavkov za sledované obdobie, čím podporuje tvorbu pracovných miest v najviac z krajín V4. Najmenšiu podporu výdavkov na politiku trhu práce má Slovenská republika, a to počas celého sledovaného obdobia. Česká republika a Maďarsko poskytovali v rokoch 2005 až 2009 rovnakú výšku výdavkov na politiku trhu práce. Zmena nastala v roku 2010, kde došlo k miernemu nárastu výdavkov na politiku trhu práce.

V rámci používaných nástrojov aktívnej politiky trhu práce hlbšie analyzujeme podporu vytvárania pracovných miest v podnikateľskom sektore. Vývoj výdavkov na aktívnu politiku trhu práce zachytáva graf 2.

⁷ zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti

Fig. 2: Výdavky na aktívnu politiku trhu práce pre zamestnávateľov v krajinách V

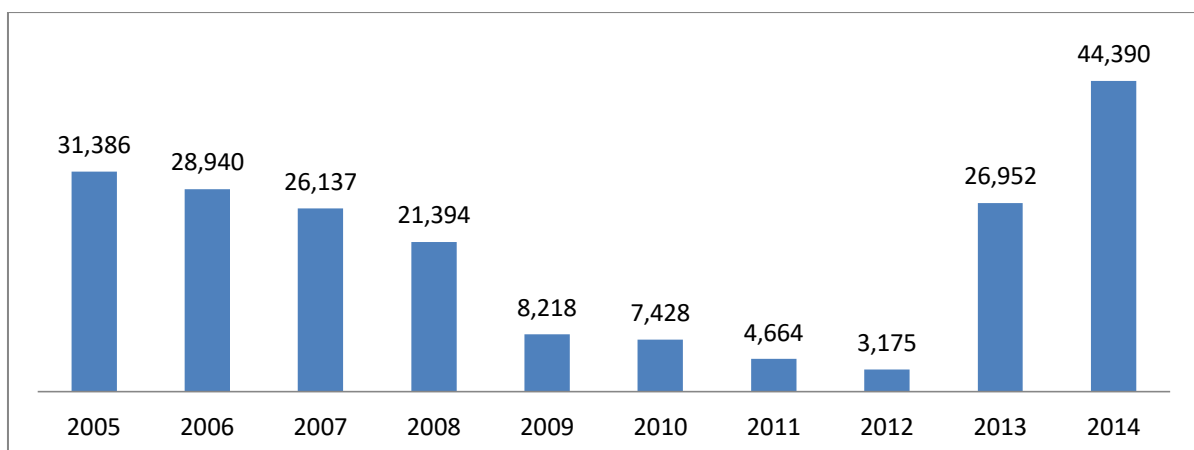
Zdroj: vlastné spracovanie, údaje z Eurostatu 2016

Jednoznačne vidieť zaostávanie Slovenska, to znamená, že Slovensko vydáva najmenej výdavkov pre zamestnávateľov na podporu vytvárania pracovných miest spomedzi krajín V4. Naproti tomu v Poľsku je hodnota výdavkov na podporu vytvárania pracovných miest v rámci aktívnej politiky trhu práce vysoko nad úrovňou Slovenskej republiky. Z tohto dôvodu budeme bližšie analyzovať poskytovanie výdavkov na tvorbu pracovných miest. Porovnáme poskytovanie takýchto výdavkov v dvoch podnikateľských sektoroch.

2. Výdavky na tvorbu pracovného miesta v Slovenskej republike

V Slovenskej republike sa najväčšie výdavky poskytli v roku 2014 a v rokoch 2009 až 2012 boli výdavky na tvorbu pracovných miest najmenšie. Uvedené údaje ovplyvňujú aj výšku nezamestnanosti, ktorá práve v rokoch 2013 a 2014 zaznamenala pokles.

Fig. 3: Výdavky na tvorbu pracovného miesta v Slovenskej republike

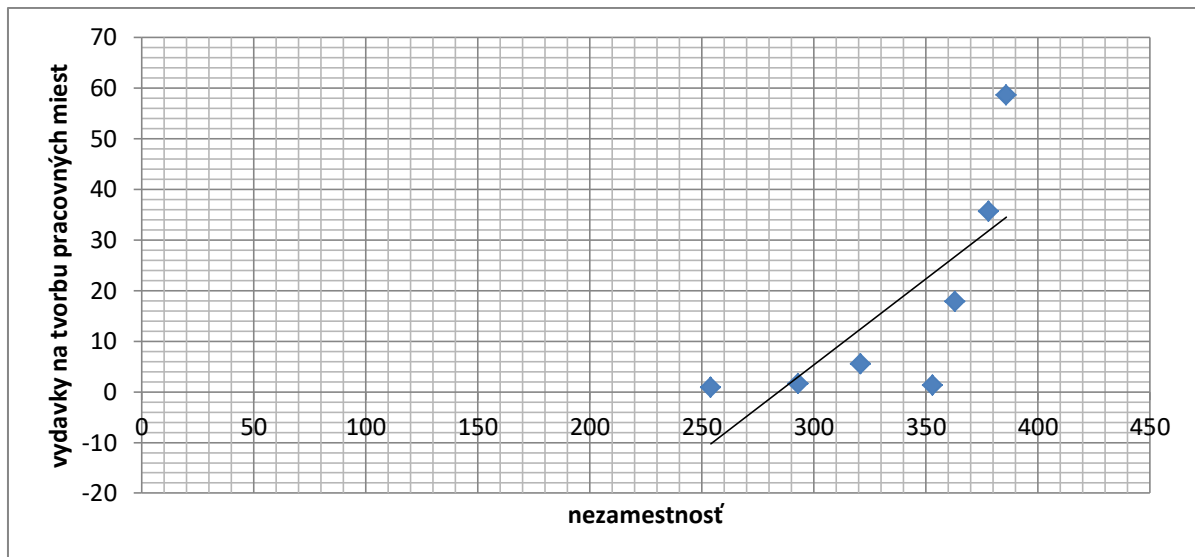
Zdroj: vlastné spracovanie, údaje z Eurostatu 2016

Výdavku na tvorbu pracovného miesta podporujú zamestnávateľov na vytvárania pracovných miest. Výška príspevku závisí od viacerých kritérií a zdroja finančných prostriedkov. Hlavným poskytovateľom je Ministerstvo práce sociálnych vecí a rodiny prostredníctvom svojich orgánov, ktoré určuje výšku poskytnutých finančných prostriedkov, ktoré poskytuje zo zdrojov zo štátneho rozpočtu. Zároveň sa poskytujú finančné prostriedky na tvorbu pracovných miest aj prostredníctvom z Európskej únie zo zdrojov Európskeho sociálneho fondu cez národné projekty. Pomer spolufinancovania je presne definovaný pre každý program a kraj, v ktorom sa poskytuje. Na zistenie vplyvu výdavkov na tvorbu pracovných miest v dvoch odvetviach sme použili korelačnú analýzu. Vybrali sme dve podnikateľské odvetvia, ktoré majú zásadný význam pre Slovenskú republiku, je to automobilový priemysel a poľnohospodárstvo. Automobilový priemysel má Slovenskú republiku zásadný význam, pretože zabezpečuje ekonomický rast, avšak čerpá podporu zo strany štátu v nemalej miere.⁸ Jedna z foriem podpory je aj príspevok na vytvorenie pracovného miesta. Z tohto dôvodu sme skúmali závislosť medzi celkovou výškou podpory na tvorbu pracovného miesta a počtom nezamestnaných. Údaje o výška podpory na tvorbu pracovného miesta sme čerpali z ročných správ o poskytnutí štátnej pomoci a počet nezamestnaných podľa údajov z Eurostatu.

Fig. 4: Závislosť medzi výdavkami na tvorbu pracovného miesta v automobilovom priemysle a počtom nezamestnaných za roky 2008 - 2014

---

⁸ Drahokoupil, J., Myant, M., Domonkos, S. The politics of flexibility: Employment practices in automotive multinationals in Central and Eastern Europe. *European Journal of Industrial Relations*, Volume 21, Issue 3, 7 September 2015, Pages 223-240

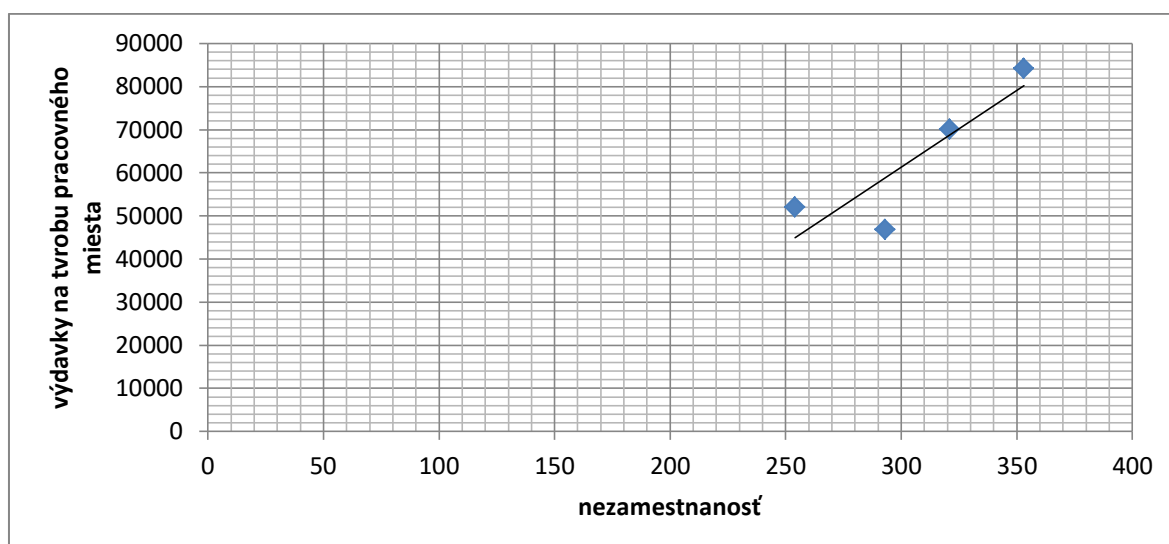
Zdroj: vlastné spracovanie, údaje z MF SR 2016

Hodnota 0,74 svedčí o pomerne vyššej miere vzájomnej závislosti medzi výdavkami na tvorbu pracovného miesta v automobilom priemysle a počtom nezamestnaných. Avšak v posledných dvoch rokoch možno vidieť, že výdavky na tvorbu pracovných miest majú klesajúcu tendenciu. Keďže je to len jedna z foriem podpory, v automobilom priemysle sa podpora zo strany štátu smerujú do iných oblastí, predovšetkým do daňových úľav.

Sektor poľnohospodárstva predstavuje pre Slovenskú republiku oblasť, ktorá je zo strany štátu ako aj z Európskej únie podporovaná najviac. Podľa empirickej analýzy sa značná časť finančných prostriedkov sústreďuje na predvstupového programu pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka na slovenskom pomocou panelových dát.⁹ Podpora poľnohospodárstva v Slovenskej republike je realizovaná predovšetkým zo zdrojov z Európskej únie, cez národné programy. Údaje o výške výdavkov na tvorbu pracovných miest v poľnohospodárstve boli čerpané zo štátneho rozpočtu Ministerstva poľnohospodárstva a rozvoja vidieka za roky 2011 až 2014, z predchádzajúceho obdobia nebolo možné jednoznačne určiť výšku výdavkov na tvorbu pracovných miest. Taktiež aj v tomto prípade sme skúmali ich závislosť na počte nezamestnaných.

Fig. 5: Závislosť medzi výdavkami na tvorbu pracovného miesta v poľnohospodárstve a počtom nezamestnaných za roky 2011 - 2014

⁹ NanaZubek, Christian H.C.A. Henning. LocalGovernment, SpatialSpillovers and theAbsorption of EU StructuralFunds. Journal of Agricultural Economics. Volume 67, Issue 2, pages 368-397

Zdroj: vlastné spracovanie, údaje z MPaRV SR 2016

Hodnota predstavuje 0,87 svedčí o pomerne vysokej miere vzájomnej závislosti medzi výdavkami na tvorbu pracovného miesta v poľnohospodárstve a počtom nezamestnaných. Body v grafe naznačujú, že čím je vyššia nezamestnanosť, tým je vyššia aj podpora v podobe výdavkov na tvorbu pracovných miest. Je však treba poznamenať, že pri dlhšom časovom rade údajov by bolo možné lepšie určiť vzájomnú závislosť.

Záver

Na základe zistenej analýzy môžeme skonštatovať, že podpora tvorby pracovných miest v poľnohospodárstve sa prejavuje na nezamestnanosti vo vyššej miere ako v automobilovom priemysle. V segmente malých a stredných podnikov sa uplatňujú iné pravidlá pre podporu.¹⁰ Uvedený vzťah bude ovplyvnený formou pomoci, ktorú môže automobilový priemysel a poľnohospodárstve čerpať. Oba segmenty sú podporované tak zo strany štátneho rozpočtu ako aj z Európskej únie, cez národné programy, avšak automobilový priemysel má pri národných programoch značné znevýhodnenie. Uvedené obmedzenie sa prejavilo aj pri analýze závislosti na tvorbe pracovných miest, ale na druhej strane v automobilovom priemysle zaznamenávame nárast vytvorených pracovných miest. Mať

¹⁰Kozubikova, L., Belas, J., Kljucnikov, A., Virglerova, Z. Differences in approach to selected constructs of entrepreneurial orientation in SME segment regarding theselected socio-demographic factors. Transformations in Business and Economics Volume 14, Issue 3C, 2015, Pages 333-355

kvalitné a efektívne znalosti zaznamenané v databáze alebo v ľudskom kapitály je veľkým bohatstvom.¹¹

Referencie

- (1) Rievajova, E. Nezamestnanost' v Slovenskej republike a faktory ovplyvňujúce jej vývoj. Ekonomický časopis. Volume 49, Issue 2, 2001, Pages 358-370
- (2) Rievajova, E. Nezamestnanost v Slovenskej republike - jej vyvoj a specifika. Ekonomický časopis. Volume 44, Issue 11, 1996, Pages 879-895
- (3) Rievajová, E. - Schultzová, A. Trh práce a stratégia zamestnanosti v Európskom priestore. Ekonomický časopis, Volume 53, Issue 7, 2005, Pages 710-724
- (4) Mura, L. - Horvath, P. SomeAspects of HumanResource Management. In: SGEM 2015, BOOK 1: PSYCHOLOGY AND PSYCHIATRY, SOCIOLOGY AND HEALTHCARE, EDUCATION CONFERENCE PROCEEDINGS, VOL. I BookSeries: International MultidisciplinaryScientificConferences on SocialSciences and Arts, pp. 863-870, 2015, ISBN:978-619-7105-44-5 ISSN: 2367-5659
- (5) Klimko, R., Rievajová, E.: Politika trhu práce v období hospodárskej krízy. Nová ekonomika č. 3/2013. ISSN 1336-1732
- (6) BAROŠOVÁ, M.& DANIELA, K. et. al. 2012. Uplatňovanie aktívnych opatrení na trhu práce s aplikačnou. praxou Európskej únie. Bratislava: Inštitút pre výskum práce a rodiny
- (7) Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti
- (8) Drahoukoupil, J., Myant, M., Domonkos, S.Thepolitics of flexibility: Employmentpractices in automotivemultinationals in Central and EasternEurope. EuropeanJournal of IndusrialRelations, Volume 21, Issue 3, 7 September 2015, Pages 223-240
- (9)NanaZubek, Christian H.C.A. Henning. LocalGovernment, SpatialSpillovers and theAbsorption of EU StructuralFunds. Journal of Agricultural Economics. Volume 67, Issue 2, pages 368-397
- (10) Kozubikova, L., Belas, J., Kljucnikov, A.,Virglerova, Z.Differences in approach to selectedconstructs of entrepreneurialorientation in SME segment regardingtheselectedsocio-demographicfactors. Transformations in Business and EconomicsVolume 14, Issue 3C, 2015, Pages 333-355
- (11)Galovská, Marcela. Trendy v znalostnom manažmente. In Dnešní Trendy Inovací 4 : zborník vedeckých monografií. - Brno : B&M InterNets, 2014. ISBN 978-80-260-6151-9, s.

164-169.

Contact

First and last name of author	Zuzana Vincúrová
Institution	Pan-European university
Address of institution	Tomášikova 20, Bratislava, Slovak Republic
Mail	zuzana.vincurova@paneurouni.com